

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی افغانستان
ریاست امور محصلان خصوصی
مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری (ه)

طرز العمل رسیدگی به تخلف‌های پژوهشی در مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری

بهار ۱۴۰۰

مقدمه

شکوفایی یک جامعه بستگی میزان تحقیقات و پژوهش‌هایی دارد که در یک جامعه صورت می‌گیرد. توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مبتنی بر میزان تحقیقاتی است که در یک جامعه صورت می‌پذیرد. دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی تنها محیط خاصی است که صرفاً در این راستا گام برداشته و فعالیت می‌نماید. حفظ و صیانت از دستاوردهای علمی محققان یک امر لازم و بلامنازع‌ای است که قوانین کشور ما تخلف از پژوهش‌ها را در این مورد جرم انگار نموده است.

به همین علت است که وظیفه‌ی خود می‌دانیم در این راستا گام برداشته و تلاش می‌کنیم تا زمینه‌های سوءاستفاده از و تخلف از پژوهش‌ها را بگیریم. افغانستان از جمله کشورهای فقیر است که در حوزه‌ی تحقیقات متأسفانه کارهای قابل توجهی صورت نگرفته است؛ اما از جانب متأسفانه بداخلاقی‌ها و سوءاستفاده‌های علمی نیز در جامعه‌ی ما رخ داده که سبب آزردهی بسیاری از پژوهش‌گران این مرزوبوم و نیز سایر کشورها شده‌اند.

از آنجائی که افغانستان به سازمان جهانی پیوسته و یکی از الزام‌های پیوستن به آن، پذیرش و الحاق به کنوانسیون برن می‌باشد که در آن حقوق مالکیت معنوی یکی از الزام‌های اصلی پذیرفته شده است، بنابراین به دلیل اهمیت و حساسیت‌های ملی و بین‌المللی بروز حتی موارد معدود تخلفات پژوهشی تأثیر بسیار زیادی بر جایگاه علمی کشور خواهد داشت. در این راستا طرز العمل رسیدگی به تخلفات پژوهشی در مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری تدوین گردیده است.

این طرز العمل ضمن ارائه تعاریف و مصادیق تخلفات پژوهشی و شرح جزئیات مراحل رسیدگی به تخلفات پژوهشی کمک خواهد کرد ضمن توجه به ابعاد مختلف تخلفات صورت گرفته، مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری از روش‌های یکسان و مناسبی برای رسیدگی به تخلفات بهره‌مند شوند و به‌دوراز هرگونه سوءظن و تعارض منافع به موارد به تخلف رسیدگی نمایند.

فصل اول: تعاریف و مصادیق

ماده اول. مبنا

این طرز العمل بر اساس قانون حمایت حقوق مؤلف، مصنف، هنرمند و محقق (کاپی رایت) وضع و تدوین گردیده است.

ماده دوم. اهداف

اهداف این طرز العمل عبارت‌اند از:

۱. حمایت از حقوق مادی و معنوی آثار مؤلف، مصنف، هنرمند و محقق.
۲. برخورد با متخلف ناشی از حقوق مادی و معنوی مؤلف، مصنف، هنرمند و محقق.
۳. رسیدگی به تخلفات ناشی از حقوق مادی و معنوی پدیدآورنده.

ماده سوم. اصطلاحات

اثر: پدیده اصلی ادبی، هنری و علمی بدون نظر داشت نوعیت، شکل اظهار، اهمیت یا هدف آن می‌باشد. پدیدآورنده: شخصی است که اثر را پدید می‌آورد.

اثر دیداری و شنیداری: اثری متشکل از یک سلسله تصویر مرتبط است که جهت نمایش دادن آن توأم با صدا توسط ماشین آلان و سایر وسایل ممکنه، صرف نظر از ماهیت وسایل استفاده شده که اثر از طریق آن‌ها متجسم می‌گردد.

اثر دسته‌جمعی: مجموعه آثار ادبی، علمی و هنری و شامل دایرةالمعارف، مجموعه اشعار شاعران متعدد و سایر آثار که انتخاب و ترتیب محتوای آن، یک آفرینش فکری را تشکیل دهد، می‌باشد. اثر مشترک: اثری است که توسط بیشتر از یک شخص، پدید آمده و سهم هر یک در آن، لازم و ملزوم یکدیگر باشد.

اثر اقتباسی: اثری است که از اثر یا آثار قبلی موجود پدید آمده و یا تغییر شکل داده شده باشد و شامل ترجمه، تنظیم موسیقی و مجموعه از اشعار یا داستان‌ها، درامه سازی، تصاویر متحرک، ثبت صدا، تولید دوباره اثر هنری، جمع‌آوری اصطلاحات فولکلوری یا هر شکل دیگری می‌باشد که طی آن یک اثر می‌تواند دوباره طرح‌ریزی، تغییر شکل یا اقتباس گردد. آثار حاشیه‌نویسی، تفصیل یا اصلاح که در مجموع اثر اصلی را وانمود سازد، نیز اثر اقتباسی پنداشته می‌شود.

نشر: انتشار اثر، فونوگرام، پخش یا نمایش به هر شیوه، بعد از موافقه پدیدآورنده اثر یا مالک آن به عامه مردم می‌باشد.

پخش: انتقال صوت یا تصویر و صوت و یا ملحقات آن جهت رسیدن به عامه مردم از طریق بیسیم و ستلایت یا انتقال اشارات رمزی است، مشروط بر اینکه معنی رمز توسط مؤسسه پخش کننده یا به موافقه وی، به عامه مردم ارائه گردد.

تولید مجدد اثر: تهیه یک یا بیشتر از یک کاپی اثر، فونوگرام، پخش یا هر نوع نمایش، به صورت کامل یا قسمی، مستقیم یا غیرمستقیم یا به هر شکل از اشکال است که با به کارگیری وسایل جهت تولید مجدد، به شمول ذخیره موقت یا دائمی الکترونیکی صورت می گیرد.

تثبیت اثر: ادغام حروف، شماره‌ها، علامات، صداها، تصاویر یا موضوع با حقوق جانبی و یا مماثل آن که در یک وسیله ملموس یا ابزار الکترونیکی اظهار گردیده و در نتیجه، اثر یا موضوع با حقوق جانبی آن قابل تصور، تولید مجدد و یا از طریق یک وسیله قابل انتقال باشد.

اثر گمنام: اثری است که پدیدآورنده آن معلوم نبوده و توثیق آن به آسانی ممکن نباشد.

اثر تصنیفی: اثری است که از گردآوری و تجمع مواد یا مطالب دیگر که به دلیل انتخاب یا ترتیب محتویات یک اثر جدید فکری پدید آمده و از طریق ماشین یا به شکلی دیگر قابل خواندن، دیدن یا شنیدن باشد.

اثر ادبی: اثری غیر از اثر سمعی و بصری است که به وسیله کلمات، اعداد یا سایر علائم و نشانه‌های حروفی و عددی، پدید آمده باشد.

اثر عکاسی: تصویر دوبعدی و سه بعدی است که به هر وسیله عکاسی گرفته شده باشد.

اثر نقاشی: اثر دوبعدی یا سه بعدی است که به وسیله یک یا چند رنگ، توسط یک یا چند شخص پدید آمده باشد.

پیکره: اثر دوبعدی یا سه بعدی است که از هرگونه مواد توسط یک یا چند شخص ساخته شده باشد.

اثر بانام مستعار: اثری است که در آن القاب، الفاظ یا نام مستعار پدیدآورنده ذکر گردیده باشد.

اثر فنی: اثری است شامل نقشه پلان، آثار سه بعدی، توپوگرافی و کارتوگرافی که جنبه اصلی داشته باشد. ناشر: شخصی است که عملیه نشر را انجام می دهد.

مالک: پدیدآورنده اثر است که دارنده یک یا بیشتر از یک حق مادی اثر بوده و یا شخص که سلسلاً این حق به وی انتقال گردیده باشد.

نمایش اثر: نشان دادن اصل یا کاپی اثر طور مستقیم یا توسط فلم، سلاید، تصاویر تلویزیونی، تصاویر متحرک یا سایر وسایل ممکنه می باشد. نمایش تصاویر متحرک یا اثر سمعی و بصری شامل تصاویر انفرادی به شکل غیر مرتب می گردد.

حقوق جانبی: حقوقی است که نمایش دهندگان، تهیه کنندگان فونو گرام‌ها و مؤسسات پخش کننده مطابق احکام این قانون در ارتباط به اثر آن را حائز می‌گردد.

توزیع اثر: به دسترس قرار دادن اصل یا کاپی اثر و حقوق جانبی آن به عامه مردم از طریق فروش و یا انتقال مالکیت می‌باشد.

انتقال مالکیت اثر: واگذاری اثر یا جواز انحصاری یا هر حق انحصاری دیگر از طریق فروش، هبه و سایر طرق انتقال به اساس حق کاپی رایت، نظر داشت محدودیت زمان مکان می‌باشد. جواز غیرانحصاری مشمول این تعریف نمی‌گردد.

همکار: شخصی است که در پدید آوردن اثر مشترک، سهم داشته باشد.

حقوق معنوی: مزایایی است قانونی غیرمادی و مربوط به شخصیت پدیدآورنده یک اثر فکری که به موجب آن، وی برای همیشه از یک دسته حقوق خاص برخوردار است.

ماده چهارم. هرگونه نقض یا تخلف از راهنماها و طرزالعمل‌ها و کدهای اخلاق تخلف پژوهشی محسوب می‌شود. تخلفات پژوهشی مشمول رسیدگی این طرز العمل شامل موارد زیر می‌باشند:

(۱) نقض یا تخلف از مفاد کدهای اخلاقی در پژوهش‌های مختلف شامل آسیب مادی، جسمی و یا معنوی به

آزمودنی‌ها که به عمد یا به علت کوتاهی رخ دهد، عدم اخذ مجوز از کمیته اخلاق، عدم اخذ رضایت

آگاهانه از آزمودنی‌ها، نقض محرمانگی و افشای اسرار شرکت کنندگان.

(۲) جعل شامل ساخت، ثبت و انتشار داده یا نتایج یک تحقیق به صورتی که داده یا نتایج مذکور اصلاً وجود

نداشته است.

(۳) تحریف شامل تغییر یا حذف عمدی داده‌ها، مراحل و روش مطالعه، تجهیزات و مواد مورد استفاده در

مطالعه و یافته‌های تحقیق به صورتی که با داده یا یافته‌های واقعی متفاوت باشد.

(۴) سرقت ادبی نوشته و یا اعتبار شخص دیگر شامل کپی کردن کامل یا بخشی از نوشته، مقاله، کتاب و یا

پروپوزال یک فرد دیگر بدون استناد و ارجاع مناسب به صاحب آن.

(۵) نویسنده پنهان شامل حذف نام فرد یا افراد حائز شرایط نویسندگی، از فهرست اسامی نویسندگان در

یک نوشته علمی در هنگام انتشار و یا انجام و انتشار نتایج برای دیگران بدون ذکر مشخصات

مشارکت کنندگان در نوشته و یا مقاله.

(۶) عدم اظهار یا اظهار کذب تعارض منافع شامل عدم اظهار اطلاعات مربوط به بودجه، افراد و یا

مؤسسات حمایت کننده و مرتبط با پژوهش و یا اظهارات غیرواقعی در این ارتباط.

فصل دوم: رسیدگی به تخلفات پژوهشی

ماده پنجم. حمایت از مدعی، شهود و افراد دخیل در رسیدگی

به تخلفات ناشی از تخلفات پژوهشی به شکل زیر رسیدگی می‌گردد:

(۱) شخص متضرر می‌تواند درخواست و شکایت ناشی از تخلف خویش را به معاونت تحقیقات و امور فرهنگی ارائه نماید.

(۲) معاونت تحقیقات شکایت متضرر را به همراه سایر اسناد و شواهد ناشی از تخلف پژوهشی دریافت و به کمیته تحقیقات مرکزی جهت رسیدگی ارجاع می‌دهد.

(۳) اعضای کمیته تحقیقات به هیچ‌وجه نباید درصدد تلافی نسبت به مدعی، شهود و اعضای هیئت تخلفات پژوهشی برآیند، هرگونه تخلفی از این ماده باید به شورای علمی موسسه گزارش و مورد رسیدگی قرار گیرد.

(۴) رأی صادره وفق موازین قانونی مانع از رجوع متخلف محکوم‌علیه به مراجع قضائی نیست.

ماده ششم. زمینه‌های وجود تعارض منافع شامل موارد زیر است:

(۱) داشتن مقاله و یا پروژه تحقیقاتی مشترک در ۵ سال اخیر با یکی از طرفین دعوا

(۲) موارد تعارض منافع بر اساس یکی از مواد قانون مدنی شامل موارد زیر می‌گردد:

الف. قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم از هر طبقه

ب. اعضای کمیته تحقیقات قیم یا مخدوم یکی از طرفین دعوا باشد و یا یکی از طرفین دعوا مباشر، مسئول

و یا متکفل امور عضو کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی و یا همسر وی باشد.

ج. عضو هیئت یا همسر و یا فرزندان او وارث یکی از اصحاب دعوا باشد

د. عضو هیئت سابقاً در همین موضوع دعوا به هر شکل اظهارنظر کرده باشد.

هـ. عضو هیئت یا همسر و یا فرزندان او با یکی از طرفین دعوا، همسر و یا فرزند او دعوی مطرح داشته

باشد و یا از صدور رأی قطعی کمتر از ۲ سال گذشته باشد.

و. عضو هیئت و یا همسر و یا فرزند او دارای نفع شخصی در موضوع مطرح باشد.

ماده هفتم. حمایت از متضرر

حمایت از افراد متضرر به شکل زیر صورت می‌گیرد:

۱. افرادی که علیه آنها شکایت مطرح شده ولی پس از رسیدگی، وقوع تخلف احراز نشد، باید به‌طور کامل

حمایت شوند. همه اعضای هیئت‌های بررسی و رسیدگی و هیئت‌ها باید به اعلا درجه بکوشند تا حقوق و

منصب و شغل و آبروی متضرر تهدید نگردد.

۲. کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی مکلف است در ایام رسیدگی حقوق متضرر و مراحل رسیدگی را شرح داده و وی را به حقوق خود آگاه کند.

۳. کمیته تحقیقات به تخلفات مسئول حفظ آبروی افراد در مسیر رسیدگی می‌باشد. اگر در هر مرحله از رسیدگی ثابت شود که مدعی صداقت نداشته و قصد آزار متضرر را داشته است، می‌تواند بر اساس حکم رئیس دانشگاه مجازات شامل تذکر و یا توبیخ با درج در دوسیه برای او در نظر بگیرد.

۴. باید تمام تلاش‌های لازم صورت پذیرد تا خسارت‌های مادی و معنوی متضرر به دلیل رسیدگی به دوسیه مزبور جبران شود. در صورت عدم جبران خسارت‌ها، حق مدعی جهت رجوع به مراجع قضایی محفوظ است.

ماده هشتم: رعایت انصاف

۱. تحقیق و رسیدگی به تخلفات باید منصفانه انجام گیرد و حقوق همه اطراف و اعضای درگیر در نظر گرفته شود.

۲. زمانی که فردی مورد ادعا واقع می‌شود و مرحله بررسی و تحقیق آغاز می‌شود باید بتواند از خود دفاع کند. او همچنین اجازه دارد که سؤال بپرسد، اطلاعات، شاهد و یا مدرک ارائه دهد و در خصوص اظهارات شهود و گزارش‌های مربوط به مراحل مختلف رسیدگی اظهار نظر نماید و از خود دفاع کند.

۳. مدعی، متضرر، شاهد و هرکسی که در مراحل رسیدگی به تخلف شرکت دارند هنگامی که برای رسیدگی مراجعه می‌نمایند می‌تواند همراه با وکیل قانونی و یا یک نفر از دوستان و یا همکاران خود یا نماینده مؤسسه در جلسات رسیدگی شرکت نماید.

۴. مراحل رسیدگی از تصمیم‌گیری نهایی و صدور حکم مستقل می‌باشد. لذا پس از اتمام رسیدگی، گزارش نهایی شده از سوی کمیته تحقیقات تهیه شده و به شکل رأی صادر می‌گردد.

ماده نهم: رعایت حد اعلای محرمانگی

۱. باید حد اعلای محرمانگی رعایت شود. بدین صورت که هیچ شخص ثالثی نباید فرد مدعی یا متضرر را بشناسد و از ادعای مربوطه مطلع شود.

۲. فقط در صورتی که برای انجام بررسی و تحقیق ضرورت داشته باشد حداقل اطلاعات لازم ارائه شود. اطلاع شخص ثالث در ارتباط با مدعی و متضرر و یا مرحله رسیدگی باید با توجه به رعایت حد اعلای محرمانگی باشد و شخص ثالث نسبت به اصل رازداری توجیه شده باشد.

۳. در راستای جلوگیری از آشکارسازی اطلاعات باید تعهدنامه‌های رازداری اخذ گردد. تخلف از رازداری عکس‌العمل‌های دسپلینی در پی خواهد داشت.

۴. اصول رازداری باید به طور کامل برای شهود نیز رعایت شود. (مخصوصاً در مواردی که نیاز به حمایت دارند یا احتمال آسیب وجود دارد).

۵. آشکارسازی اطلاعات و شواهد و محل و نحوه دسترسی به آنها نیز باید در حداقل ممکن و محدود به افراد دخیل در فرآیند رسیدگی به تخلف و در حد رفع نیاز باشد.

ماده دهم: صداقت و امنیت

۱. مراحل رسیدگی به تخلفات پژوهشی باید در امنیت و با صداقت همه جانبه صورت گیرد.

۲. هر فردی که در مراحل بررسی و تحقیق وارد می شود باید انصاف و بی طرفی را رعایت نمایند.

۳. هر يك از اعضای کمیته مربوط به رسیدگی بر اساس ماده پنجم این طرز العمل باید رئیس کمیته تحقیقات را از هرگونه تعارض منافع خودشان مطلع سازند.

۴. مراتب عدم تعارض منافع باید قبل از شروع بررسی ها توسط خود اعضا امضا و ثبت گردد.

۵. هرگاه خود رئیس کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی با افراد و یا موضوع فرد مسئول در مورد مبحث پیش آمده، تعارض منافی داشته باشد باید به رئیس دانشگاه اطلاع دهد تا برای رسیدگی به دوسیه مذکور جایگزین مناسب تعیین شود.

تبصره ۱: صرف ادعای تعارض منافع افراد را از مراحل رسیدگی خارج نمی کند. رئیس کمیته تحقیقات ادعای تعارض منافع را بررسی کرده و نسبت به صحت و اهمیت آن در رسیدگی به دوسیه تصمیم می گیرد. ادعای تعارض منافع و تصمیم رئیس کمیته مبنی بر حذف و یا ادامه حضور فرد در طی مراحل باید ثبت شده و در گزارش مربوطه ذکر شود.

تبصره ۲: در صورتی که مشخص شود فردی تعارض منافع داشته ولی بیان نکرده است، باید بلافاصله از حضور در ادامه رسیدگی ممانعت به عمل آید. رسیدگی تا تعیین فرد جایگزین متوقف می ماند و حداکثر ظرف یک هفته رئیس کمیته تحقیقات باید فرد جایگزین را تعیین و رسیدگی را ادامه دهد.

۶. در راستای شفافیت بیشتر و در صورت امکان پیشنهاد می شود فردی از سایر دانشگاه ها برای همکاری در مرحله بررسی و تحقیق دعوت شود (این امر اختیاری است).

۷. همه اطلاعات شواهد و مستندات حداقل در طبقه خیلی محرمانه قرار دارد و رئیس کمیته تحقیقات تخلفات باید برای اطمینان از این اصل اقدامات لازم را انجام دهد.

۸. برای حفظ امنیت و صداقت باید تمام اطلاعات و گزارش ها به اطلاع افرادی که در مراحل مختلف دخیل هستند برسد.

ماده یازدهم. حفاظت و جلوگیری از خسارت

در فرایند رسیدگی و اقدامات مربوطه باید دقت شود تا افراد در برابر موارد ذیل حفاظت شوند:

۱. ادعاهای پوچ و سوءنیت‌ها
۲. خدشه‌دار شدن شهرت و اعتبار افراد قبل از احراز وقوع تخلف.
۳. خدشه‌دار شدن مقام و اعتبار افرادی که تخلف را گزارش می‌کنند.
۴. باید در مراحل رسیدگی دقت شود آیا گزارش تخلف ضرورت داشته است و یا صرفاً از روی بدخواهی تهیه شده است. در صورتی که مشخص شود گزارش همراه با سوءنیت و از روی بدخواهی بوده است طبق ماده ششم اقدام لازم صورت گیرد.
۵. در مرحله بررسی و تحقیق، تحقیقاتی که می‌تواند منجر به خدشه‌دار شدن آبروی متضرر شود تا زمانی که دلایلی قوی برای محتمل بودن تخلف وجود نداشته باشد نباید انجام شود.
۶. فقط پس از پایان تمام مراحل رسیدگی و بررسی اعتراض‌ها و مراحل تجدیدنظر وقتی کمیته تحقیقات تصمیم‌گیری نهایی حکم را صادر نمود مجازات قابل اجرا هستند.
۷. رئیس کمیته تحقیقات باید از امنیت و درستی مراحل رسیدگی مطمئن باشد و برای رفع هرگونه شبهه اقدامات لازم را انجام دهد.
۸. رئیس کمیته تحقیقات دانشگاه در صورت مواجهه با مواردی که نیاز به برخورد سریع دارند. در طول رسیدگی به تخلفات پژوهشی باید مراتب را سریعاً به شورای علمی گزارش کند که شامل موارد زیر می‌گردد:

الف) درخطر بودن سلامت و امنیت انسان‌ها و یا حیوانات ناشی از تخلف انجام شده

ب) تهدید منابع مربوط صحت عمومی ناشی از تخلف انجام شده

ج) وجود نشانه‌های واضح مبنی بر ارتکاب جرم

فصل سوم: ارکان و نحوه رسیدگی به تخلفات پژوهشی

ماده دوازدهم: ساختار کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی دانشگاه شامل افراد زیر می‌باشد:

۱. رئیس کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی

۲. اعضای کمیته تحقیقات

۳. رئیس کمیته جوانب اخلاقی

۴. رئیس کمیته نظم و دیسپلین مرکزی

۵. آمر دیپارتمنت حقوق

۶. یک عضو افتخاری از سایر دانشگاه‌ها یا دکتر طب (در صورتی که موضوع طبی باشد).

ماده سیزدهم: کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی به‌عنوان یک هیئت تخصصی تشکیل می‌شود و دارای اعضای فوق می‌باشد.

ماده چهاردهم. در صورتی که اعضای رسیدگی‌کننده ماده دوازدهم صلاحیت رسیدگی به تخلف را نداشته باشد در آن صورت اعضای رسیدگی از میان افراد متخصصین آگاه به موضوع توسط رئیس دانشگاه از میان هیئت علمی خوش‌نام و فاقد محکومیت‌های قضایی، اداری و پژوهشی انتخاب می‌شوند.

تبصره ۱: در صورت نیاز، کمیته تحقیقات به تخلفات می‌تواند از یک حقوقدان برای شرکت در جلسات دعوت به عمل آورد.

تبصره ۲: در مواردی که متضرر از خانم‌ها باشد، بهتر است حداقل یکی از اعضای کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی از بانوان انتخاب شود.

ماده پانزدهم. کمیته تحقیقات رسیدگی به تخلفات در پژوهش‌های علوم طبی را باید به همکاری چند تن از اطبا انجام دهد.

ماده شانزدهم: وظایف کمیته تحقیقات رسیدگی به تخلفات پژوهشی شامل موارد زیر می‌باشد:

۱. رسیدگی به گزارش‌ها و تخلف‌های پژوهشی مربوط به استادان، کارمندان و دانشجویان؛
۲. نظارت بر عملکرد تخلفات پژوهشی دانشگاهی و بررسی گزارش‌های ارسالی؛
۳. ارائه مشاوره و راهنمایی به محققان؛
۴. رسیدگی به موارد تخلف پژوهشی دانشگاهی بر اساس درخواست کتبی شخص متضرر به تخلفات؛

فصل چهارم: رسیدگی

ماده هفدهم. دریافت گزارش‌ها و شکایات

- (۱) گزارش‌ها و شکایات پژوهشی باید به صورت مکتوب به منشی کمیته تحقیقات ارسال شود.
- (۲) گزارش و ادعای اولیه می‌تواند بدون نام صورت گیرد ولی در صورت اعلام رئیس کمیته تحقیقات مبنی بر احتمال ورود شکایت مذکور و شروع بررسی گزارش دهنده باید اطلاعات و یا گزارش خود را با ذکر مشخصات خود در اختیار کمیته تحقیقات قرار دهد. در صورت تصمیم به رسیدگی باید مشخصات متضرر و مدعی معلوم باشد و متن گزارش حاوی اطلاعات زیر باشد:

۱. مشخصات کامل مدعی و اطلاعات لازم جهت تماس
۲. توصیف تخلف و انگیزه مدعی از ارسال گزارش یا تقدیم شکایت
۳. شواهد و مستندات

۴. نام و اطلاعات تماس مربوط به متضرر

۵. نام و مشخصات شهود (در صورت وجود)

۶. امضا

(۳) : در صورتی که مدعی از ارائه اطلاعات لازم خودداری کند و موضوع به تشخیص رئیس کمیته مهم باشد، موسسه می‌تواند پیگیری گزارش را رأساً ادامه دهد.

(۴) مدعی می‌تواند فرد حقیقی (اعضای هیئت علمی، کارمندان، دانشجویان) و یا حقوقی (کمیته اخلاق، کمیته تحقیقات، موسسه و...) باشد.

ماده هیجدهم: منشی کمیته تحقیقات، باید برای هر گزارش واصله تخلفات پژوهشی یک دوسیه تشکیل داده و تمام مدارک مربوطه را ضمیمه گزارش رسیده نماید. شکایات واصله محرمانه بوده و باید شرایطی ایجاد شود که حد اعلاای محرمانگی تا انتهای رسیدگی حفظ شود.

ماده نوزدهم: تصمیم‌گیری توسط کمیته تحقیقات ناشی از تخلفات پژوهشی

رئیس کمیته تحقیقات با بررسی گزارش و یا اعتراض رسیده بلافاصله هیئت رسیدگی به تخلفات را تشکیل می‌دهد. هیئت می‌تواند مراحل رسیدگی را آغاز نموده و هیئت بررسی و تحقیق را تشکیل دهد. در صورت تصمیم به عدم رسیدگی باید دلایل تصمیم خود را مکتوب نموده در دوسیه مربوطه بایگانی کند. این تصمیم به مدعی و محل ارسال گزارش نیز اطلاع داده می‌شود.

ماده بیستم. پس از دریافت اولیه اظهارات و بررسی آن، در صورتی که موضوع گزارش مربوطه به‌به ضرر و خطر به همکاران، محیط پژوهش، بیماران و حیوانات آزمایشگاهی و غیره شود. رئیس کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی باید با مداخله فوری اقدامات لازم را صورت بخشد.

ماده بیست یکم: در صورتی که تصمیم به رسیدگی گرفته شود، باید مدارک کافی برای ادامه رسیدگی جمع‌آوری شده و بررسی و تحقیق لازم به عمل آید.

ماده بیست دوم: در صورتی که تصمیم بر عدم رسیدگی بود مدعی می‌تواند دلایل عدم رسیدگی را جویا شود و در صورت وجود مدارک جدیدی ارائه کند.

ماده بیست سوم: رسیدگی به دوسیه در موسسه صورت خواهد گرفت. رئیس کمیته تحقیقات حداکثر ظرف مدت ۲ هفته از رسیدن ادعا باید تصمیم به شروع رسیدگی یا رد شکایت تا گزارش را اتخاذ نماید.

ماده بیست چهارم. بررسی و تحقیق

(۱) رئیس کمیته تحقیقات پس از تصمیم مبنی بر ادامه رسیدگی، هیئت بررسی را تشکیل داده و اعضای آن را مطلع می‌سازد.

(۲) با تشکیل هیئت بررسی، مدعی و متضرر باید از وجود دوسیه و مرحله رسیدگی و مشخصات اعضای هیئت بررسی مطلع شوند.

(۳) در صورتی که مدعی یا متضرر در هر مرحله از رسیدگی با ارائه مدارک کافی وجود هرگونه تعارض منافع با هر یک از اعضای هیئت بررسی را به اثبات برسانند بر عهدهی رئیس کمیته تحقیقات تخلفات است که اقدام لازم را انجام دهد. در غیر این صورت دلایل عدم تغییر در ترکیب اعضا و اعتراض مذکور باید ضمیمه دوسیه شده و در گزارشها به آن اشاره شود.

ماده بیست پنجم. هیئت بررسی، گزارش رسیده و شواهد و مدارک مرتبط را به دقت ارزیابی می نماید و حداقل یک بار با مدعی و متضرر جداگانه مصاحبه می کند. گزارش هیئت بررسی به رئیس هیئت رسیدگی به تخلفات پژوهشی با امضای همه افراد و درج نظرات مدعی علیه و مدعی و اکثریت هیئت بررسی ارسال می گردد. ماده بیست ششم. رونوشت گزارش هیئت بررسی باید برای مدعی و متضرر ارسال می شود. آنها حداکثر تا سه هفته فرصت خواهند داشت نظرات یا اعتراض خود را در خصوص نتیجه بررسی به رئیس کمیته تحقیقات به تخلف های پژوهشی ارائه دهند.

ماده بیست هفتم. در این مرحله از رسیدگی نوع تخلف، افراد متخلف و نقش آنها در تخلف مشخص می شود. ماده بیست هشتم. در طول بررسی ممکن است تخلفات دیگری نیز که توسط متضرر یا همکاران او رخ داده باشد مشخص می شود.

ماده بیست نهم. مدعی و متضرر باید با هیئت بررسی همکاری کامل نموده و نسبت به سؤالات مربوط به دوسیه پاسخ مناسب ارائه دهند. گزارش تمام مذاکراتی که با آنها و شهود صورت می گیرد باید ضمیمه دوسیه شود. ماده سی ام. کمیته تحقیقات پس از اتمام مراحل بررسی و تحقیق گزارش کاملی از مراحل رسیدگی را جهت ارسال به شورای علمی و کمیته نظم و دسپلین تهیه می نماید. این گزارش شامل موارد زیر خواهد بود:

۱. آیا فرد مورد ادعای تخلف پژوهشی مرتکب شده است یا خیر
۲. تعیین نوع تخلف بر اساس بخش تعاریف
۳. عمدی یا غیر عمدی بودن تخلف
۴. جزئیات اقداماتی که برای رسیدگی صورت گرفته و مدارکی که جهت بررسی استفاده شده است.
۵. مشروح دفاعیات متضرر و اعتراض او به گزارشها
۶. نظر کمیته تحقیقات مبنی بر رسیدگی (در صورت وجود)

۷. جزئیات تمامی مساعدت‌ها و کمک‌هایی که متضرر از منابع مختلف برای انجام پژوهش دریافت نموده است.

ماده سی یکم. اعتراض به نظر کمیته تحقیقات

رئیس کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی موظف است گزارش نهایی رسیدگی شامل تمامی مراحل از وصول گزارش و یا شکایت تا و نظر هیئت بررسی و تصمیم نهایی هیئت تحقیق را تهیه نموده و به مدعی و متضرر ابلاغ نماید.

ماده سی دوم: در صورتی که مدعی و یا متضرر به گزارش کمیته تحقیقات اعتراض داشته باشند حداکثر ظرف سه هفته از دریافت گزارش کمیته تحقیقات اعتراض خود را به صورت مکتوب و با ذکر دلایل کافی به شورای علمی مؤسسه ارائه نماید.

تبصره ۱: ارائه مدارک جدید در دفاع از خود توسط هر یک از طرفین بلامانع است.

ماده سی سوم: اعتراض مدعی یا متضرر به گزارش کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی در کمیته جداگانه که شورای علمی مؤسسه تعیین می‌کند بررسی خواهد شد و این کمیته بنام کمیته اخلاق یاد می‌شود.

ماده سی چهارم: کمیته اخلاق می‌تواند بر اساس شواهد موجود نسبت به گزارش تخلف تصمیم‌گیری کرده و یا از کمیته تحقیقات درخواست نماید تحقیقات بیشتری صورت دهد؛ و نتیجه نهایی را به رئیس هیئت تخلفات پژوهشی ارسال نماید.

ماده سی پنجم: رئیس کمیته تحقیقات به تخلفات پس از تکمیل تحقیقات و رسیدگی به اعتراض‌ها توسط کمیته اخلاق، گزارش نهایی رسیدگی را تهیه نموده و در صورتی که مبنی بر احراز تخلف پژوهشی باشد حسب مورد به شورای علمی ارسال می‌نماید. در صورت رد شکایت یا گزارش دوسیه وی را بایگانی نماید. این اعلام نظر باید به مدعی و مدعی علیه نیز اطلاع داده شود.

ماده سی ششم. تصمیم‌گیری و صدور حکم

کمیته اخلاق پس از دریافت گزارش کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی در مورد تخلف پژوهشی تصمیم‌گیری کرده و رأی نهایی را صادر می‌کند و جریمه متناسب با تخلف را تعیین می‌کند.

ماده سی هفتم: کمیته اخلاق در صورتی که تحقیقات را ناکافی تشخیص دهند، می‌توانند بررسی‌های تکمیلی را انجام داده و یا مجدداً گزارش را به کمیته تحقیقات عودت داده و درخواست نمایند در خصوص موارد تعیین‌شده تحقیقات بیشتری صورت گیرد.

ماده سی هشتم: در صورتی که مدعی و متضرر به تصمیم کمیته تحقیقات اعتراض داشته باشند، بر اساس طرز العمل مربوطه به اعتراض آن‌ها رسیدگی خواهد شد.

ماده سی نهم: در صورتی که مجازات پیشنهاد شده شامل تذکر شفاهی، تذکر کتبی و یا توبیخ کتبی باشد، رئیس دانشگاه می تواند آن را به شکل احضار و اخطار شفاهی، اخطار کتبی با درج در دوسیه و توبیخ کتبی با درج در دوسیه برای طرفین اعلام نمایند.

ماده چهارم. ملاحظات لازم در مورد مدعی و متضرر

در صورتی که معلوم شود گزارش ارسالی صحت نداشته و فرد از روی عمد و جهت اذیت گزارشی علیه فردی ارسال نموده است، گزارش موضوع توسط رئیس هیئت به رئیس دانشگاه ارسال می شود و طبق مقررات اقدام لازم صورت می گیرد. ضمناً باید تمام تلاش های لازم صورت پذیرد تا خسارت های مادی و معنوی متضرر به دلیل رسیدگی به دوسیه مزبور جبران شود.

ماده چهل یکم. در صورتی که در مراحل مختلف رسیدگی از اعتراض و شکایت خود صرف نظر نماید، کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی می تواند مراحل رسیدگی تا صدور رأی نهایی ادامه دهد.

ماده چهل دوم: مدعی متضرر باید از زمان تصمیم رئیس کمیته تحقیقات تخلفات پژوهشی نسبت به ادامه روند رسیدگی به دوسیه تخلف از موضوع مطلع شود. متضرر حق دارد از مراحل بررسی تخلف آگاه و از جزئیات آن مطلع شود. باید از ادعایی که به خاطر آن وارد مرحله بررسی نهایی می شود و یا هر ادعای جدیدی که مطرح می شود آگاه شود. در موعد تعیین شده نسبت به گزارش ها و تصمیمات اتخاذ شده اظهار نظر یا اعتراض نماید. نظرات او ضمیمه دوسیه شده و بر اساس طرز العمل مورد رسیدگی خواهد گرفت.

ماده چهل سوم: اگر مدعی یا متضرر در مسیر رسیدگی به دوسیه از سمت خود استعفا دهد تأثیری در مراحل رسیدگی نخواهد داشت.

ماده چهل چهارم: ختم رسیدگی

(۱) در صورت فوت یا حجر متضرر و در صورت نیاز به اظهارات او رسیدگی متوقف می شود.

(۲) در صورتی که برای رسیدگی به شکایت نیازی به اظهارات متضرر نباشد، رسیدگی به تخلف گزارش شده ادامه می یابد. تصمیم این موضوع به عهده کمیته اخلاق می باشد.

فصل پنجم: ضمانت اجرا

ماده چهل پنجم. کمیته تحقیقات به تخلفات پژوهشی می تواند پس از نتیجه گیری جریمه مناسب را در انتهای گزارش ارسالی به شورای علمی موسسه پیشنهاد نماید و شورای علمی جریمه های ذکر شده در قوانین و مقررات تصریح شده از توبیخ شفاهی تا اخراج از موسسه برای متخلف در نظر خواهند گرفت.

تبصره ۱: در موارد تخلفات پژوهشی فصل اول طرز العمل که بسیار شدید ارزیابی می شوند، باید جریمه مناسب و بیش از توبیخ کتبی با درج در دوسیه برای متخلف در نظر گرفته شود.

ماده چهل ششم: علاوه بر اقداماتی که توسط کمیته تحقیقات صورت خواهد گرفت، شورای علمی می‌تواند جریمه‌های زیر به تناسب موضوع از مراجع ذی‌ربط در موسسه تقاضا نماید:

الف) خارج کردن مقاله و مقالاتی که از تحقیقاتی بر اساس تخلف صورت گرفته است توسط مجله و اعلام آن در مجله.

ب) توقف فرد متخلف از ادامه همکاری در پروژه‌های تحقیقاتی با مدت معلوم توسط کمیته تحقیقات مرتبط
ج) در نظر گرفتن ناظر مستقیم بر فعالیت‌های تحقیقاتی بعدی متخلف با مدت یک الی سه سال توسط کمیته تحقیقات مرتبط

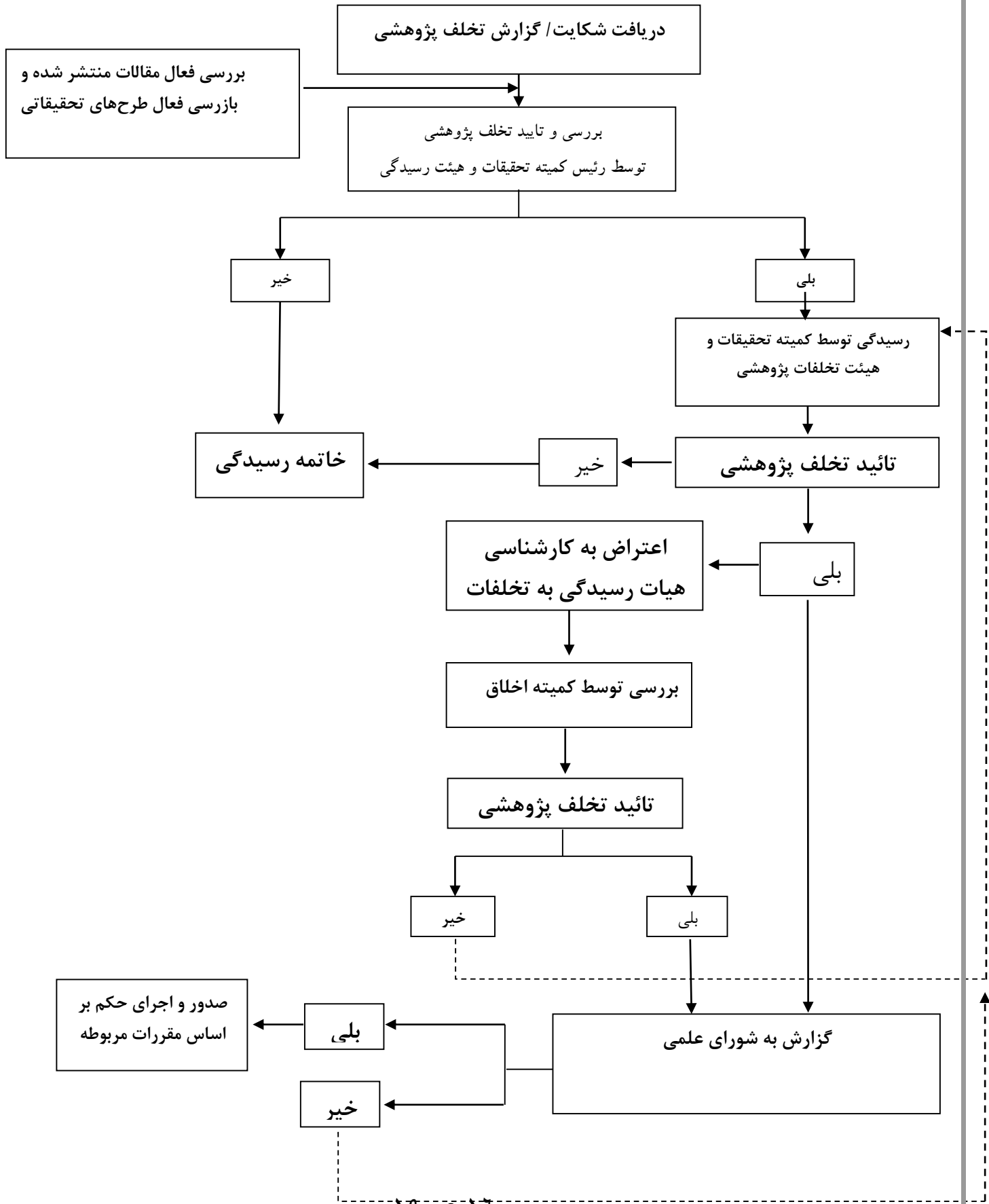
د) جبران خسارت وارد شده به افراد متضرر

و) کم کردن نمره پایان‌نامه و یا تکرار پایان‌نامه با موضوع جدید در صورتی که تخلف در پایان‌نامه دانشجوی رخ داده باشد توسط معاونت تحقیقات موسسه.

ه) اعلام عمومی تخلف صورت گرفته توسط فرد در موسسه و یا مرکز تحقیقاتی

و) دانشگاه می‌تواند حسب لزوم دید مدرک تحصیلی دانشجو را باطل اعلام کند.

ضمیمه شماره ۱: نمودار مراحل رسیدگی به تخلفات پژوهشی

فرم شماره (۲) اطلاعات رسیدگی به تخلف پژوهشی

مشخصات مدعی علیه		مشخصات متضرر (مدعی)	
اسم و تخلص		اسم و تخلص	
شماره تماس		شماره تماس	
ایمیل آدرس		ایمیل آدرس	
سمت / شغل		سمت / شغل	
موضوع شکایت			
اسم و مشخصات شهود			
مستندات و شواهد			
محل امضا متضرر			

فرم شماره (۳) اطلاعات رسیدگی به تخلف پژوهشی

مشخصات مدعی علیه

اسم و تخلص

شماره تماس

ایمیل آدرس

سمت/شغل

موضوع شکایت

اسم و مشخصات شهود

مستندات و شواهد
(دفاعیه)

محل امضا متضرر

ماده چهل هفتم. طرز العمل رسیدگی به تخلف‌های پژوهشی طی (۴۷) ماده و (۶) تبصره و (۶۹) بند و (۱۹) فقره و سه ضمیمه وضع گردیده و از زمان تصویب قابل اجرا می‌باشد.

طرز العمل رسیدگی به تخلف‌های پژوهشی در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۳/۲۷ طی پروتکل شماره (۲۴) شورای علمی مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری مورد تصویب قرار گرفت.

دکتر اسدالله رادمند

رئیس مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری